

Táncoló csillagok, groteszk akrobatika

KÁLMÁN GYÖNGYI

Nem először vendégeskedik hazánkban a kijevi Tarasz Sevcsenko opera balett-társulata; az elmúlt években szinte minden nyáron elhozták valamelyik világhírű produkciójukat. Tavaly a Spartacus, azt megelőzően a Hattyúk tavát mutatták be Budapesten.

Idén a Budafest nyári opera- és balettfesztivál vendége a társulat. Az *Alla Lagoda* művészeti irányításával működő klasszikus táncegyüttes másfél műsorral érkezett: előadásai első felében galaprogramot, a második részben a Tűzmadár, illetve a Carmen produkciót adják elő a fesztivál nemzetközi közönségének.

Nem csatoltak elvárásaikban, akik a világ élvonalát reprezentáló Kijevi Balett keddi, első előadását megtekintették. Táncaik a műfaj teljes arzenálját bírják: a hibázásra esélyt nem adó technikai felkészültség, a stílár elmélyültség, az aprólékos gondolat megvalósult művészi kidolgozás, szikrázó színpadi jelenlét a szolistaiknak, és kartáncosoknak egyaránt sajátja. Esményi, ami általuk a publikum elé kerül.

A szünet előtt *Petipa, Balanchine, Fokin* és *Gorszkij* koreográfiáinak népszerű pas-de-deux-ít láthattuk: az ugrások, forgások lehetőségeid végrehajtott pontossága, a gesztusok harmóniája, a szinkronitás delectis látványa, mind egy nagy eredőben, a szépségben, nemességben találkozott. Különleges színfoltot képviselt a Szirtaki című szám (*Theodorakis* zenéjére) sajátos humorával, bravúros technikájával. A karakteres Gopak energiától feszülő lendületével. A hattyú halála szólója rejtelmes költőséggel hatott.

Az est folytatásaként *Sztravinszkij* 1910-ben a Gyagilev-balett számára komponált Tűzmadarát mutatták be a kijevi vendégek. Az eredeti *Fokin*-szövegkönyvre *Viktor Litvinov* készítette el koreográfiáját; a táncművet is ő maga rendezte. Kascsej varázsló

birodalmában fogva tartja a csodaszép lányt, akit tűzmadárrá változtat, mert nem viszozza szerelmét. Az átok alól Iván cárevis szabadítja fel a lányt és a többi rabszolganőt; győz a szerelem, és kitör a szörnyek birodalmából. A lenyűgözően festői muzikához készített tánckompozíció a gonosz hatalom megjelenítésére helyezte a hangsúlyt: Kascsej markánsan kiemelt figuráját eredetien, lélegzetelállító akrobatikus, groteszk elemek felvonultatásával személyesítette meg *Igor Bulicsov*. A Tűzmadár (*Tatjana Goljakova*) és a cárevis (*Szergej Szidorszkij*) vonzalma erejének, kettejük győzelmének kevesebb figyelmet

Jelenet a Tűzmadárból

szánt Litvinov, így az alakítások, bár két csillogó, elragadó táncos egyéniség kapta a feladatokat, halványabba sikerültek. Kiegyenlített, precíz összmunkával vonzotta a szemet a szörnyek és a kiszabadult ifjak csoportja. A jelmezek a teljes mértékű illúziót izléssel szolgálták.

A társulat ma és holnap a gála után a Carment mutatja be a Budafesten.
(Kijev csillagai – balettgála, Operaház, augusztus 12.)

Ezredváltó, sűrű évek

Nagy Gáspár éles versbéli rajzolatai

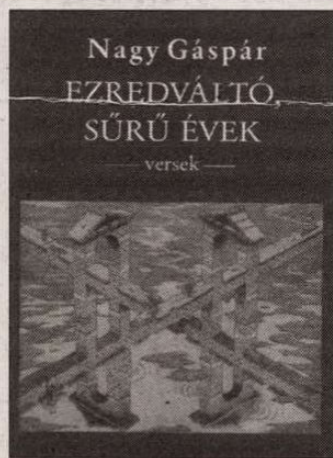
I R O D A L O M

PÓSA ZOLTÁN

Ezredváltó és ezredváltásunk hazai közérzetét kevesen öröklítették meg oly éles versbéli rajzolatokkal, mint Kossuth- és József Attila-díjas költőnk, Nagy Gáspár. Ezredváltó, sűrű évek című könyvheti kötetében a Széphalom Könyvműhely 1998 márciusától 2003 májusáig írt művekkel, száz új verssel örvendeztette meg az ideji ünnepi könyvhét közönségét. Nagy Gáspár új műveinek elemzését fájdalmasan találó képeinek és kivételesen sokrétű ritmusérzékenységének érzékeltetésével kezdjük, hiszen ezekről a „formai” erényekről méltatlanul kevés szó esik olyan alkotónál, akik koruk társadalmi valóságának lényegét, a mai és az alig tegnapi történelem gondjait, a magyarság sorskérdéseit térképezik föl életműjükben.

Orosz István képének motívumait élesíti újjá a költő A darázs utolsó ropte című mives szonettben. A mű a balatoni táj alkonyati melábiójától fölbeszert paradox szorongást egyszerre rögzíti a szelíd életintenzitással és a csöndes örömmel, amit a magyar tenger és egy lassan koryolt pohárka bor kelt a lélemben. Egyszerre érezzük a költő elfogódottságát a templomi természet szentélyében, s a festő képének mágneses erejét. S a vers olvasása közben mi, olvasók is átéljük, amikor az előző pillanathoz még jelen idejű történelmi misztikus emlékké finomul.

E magnetikus intenzitását költői világban megszámolhatatlan szólamban csendül föl a halálélmény, mintegy folytatva a Tudom, nagy nyári délután lesz című, korábbi

Nagy Gáspár-kötet elmúlásról szóló költeményeit. Apokaliptiszívíziókat vetít tudatunkra filmszerű, mozgóképi eszközökkel egy apokrif forgatókönyvvázlat. *Csoóri Sándornak* ajánlja ezt a János-jelenések evangéliumi látásmódjára hangolt nagyívű szabadverset, amelyben az értékeit tékozló földi világ, a képmutató Európa és a magyarság, a „fennköltén züllő” nép túlélési esélyeiről meddít a költő, leszámolván tegnapi barátból máig áulóvá nyomorodott társakkal is. Csak az emelt fővel vállalt istenhit, a felelős hazaszeret menthet meg mindnyájunkat a lassú nemzethaláltól. Itt és most „a józanság az egyedüli hősi állapot” – vallja a költő. A szónak konkrét és áttelelő értelmében is igaz e tétel. Hány pályatársunk távozott időnek előtte a földi világból, s hány baráttra vár még hasonló végzet, mert hétköznapjaikban képtelenek voltak követni a szó fizikai értelmében vett józanság kategorikus imperatívuszát. Értük jaigat a Veszendő című vers: „veszendő legyek, mint újsághír veszendő példákiból aki játszik veszendő kottán és zsetonon őrizném magam mindhalálig”. Érintett a cassandrai figyelmeztetésben a

züllésre egyre fogékonyabb nemzet és a föld minden népe.

A költőnek megadott a túlvilági lét bizonyosságába vetett hit, de ennek dacára is fájdalommal érez, ha búcsúznia kell. Még olyan társak esetében is, akik beteljesítették a hivatásukat. Mert szegényebb lett e világ *László Gyula* professzor, az irodalomtörténész, *Czine Mihály* és *Fodor András* halálával. A szülőkhöz címzett versekben a földi létben továbbörökített hagyományok halhatatlanságát is versbe foglalja. Az Anyámnak című költeményben Nagy Gáspár rögzíti, hogy édesanyja „egy szép dalt, vagy litániát, májusi csöndes imát dúdol”, s ezt nagyanyjától tanulta egykor. A nagymama pedig minden valószínűség szerint az ő szép- és újanjattól hallotta és öröklítette tovább az ősi dallamokat az idők végezetéig.

Nagy Gáspár költői univerzumához szervesen hozzátartozik, hogy költőknél szokatlan őszinteséggel néz szembe a puhának mondott, valójában totalitáriánus Kádár-diktatúra örökségével, amelyet minden gondolkodó Nessus-íngként visel az 1990-ben felemássa sikeredett rendszerváltozás óta. Miután nyilvánvalóvá vált, hogy a megígért nagytakarítás elmaradt a szellemi életben, a sajtóban, a gazdaságban, a „legfőbb Lucifer is krákokogott és dörszölte a szemét”. Nagy Gáspár sokunkkal együtt mindennél felelmetesebb bűnnek tarja, hogy a besúgók, a három per hármások listája nem került nyilvánosságra. „Szigorúan titkos állambiztonsági barlangrajz” mögé bújhat megint a régi-új hatalom láthatatlan légiója.

(Nagy Gáspár: *Ezredváltó, sűrű évek – versek – Széphalom Könyvműhely, Budapest, 2003. 195 old. 1900 Ft.*)

A történelem visszafoglalása

VARGA KLÁRA

Hogyan gondolkozhatunk magunkról, történelmünkről úgy, ha szívünkben nincsenek ott a magyar történelem sok évszázados helyszínei, amelyek ma közigazgatásilag nem tartoznak az országhoz? Hogyan legyünk magyarok úgy, hogy nem ismerjük az ottani embekeket, vagy nem is tekintjük őket hozzánk tartozónak? Sehogy. Aki másféle Magyarországról gajdol, aki mást vár tőlünk, magyaroktól, az valamiféle Disneylandben él. Idén harmadik alkalommal foglalta vissza a magyar identitást ily módon képviselő Hatvannégy Magyar Vármegye által szervezett Magyar Sziget az egykori ifjúsági Disneyland, vagyis a verőcsemárosi KISZ-tábor

területét. Mint *Toroczky László* főszervező elmondta, tisztában van azzal, hogy a közönség java része elsősorban úgy mond bulizni indul a Szigetre, de hogy mindenképp értékes szellemi muníciónal térhessenek haza, mindennap reggel kilencöt estig, a koncertek kezdetéig politikai, történelmi, kultúrátörténelmi előadásokon vehetnek részt a Kismarosra érkezők. A szervezők tisztában vannak azzal, hogy az itt szereplő tudósok, művészek jó része nem valós szellemi súlyának, tehetségének megfelelően van jelen a mai magyar kultúrában, ezért missziójuknak tekintik, hogy egy hét alatt minél többen ismerhessék meg őket. *Kiszely István* antropológust, *Kiss Dénes* költőt, nyelvészt vagy *Kocsis Istvánt*, a Szent Korona tan egyik legjelentő-

sebb szakértőjét persze aligha kell bárkinnek bemutatni. *Siklósi András* Keresztrefeszített Magyarország című előadása is a legizgalmasabb programok közt szerepel. Az egyre karakteresebb, költőibb dalokkal jelentkező nemzeti rockzenét idén olyanok képviselik, mint a Stratégia, a Romantikus Erőszak, az Egészséges Fejbőr vagy a Magozott Cseszernye. A kisgyermekes családokra is gondoltak. 14 év alatt ingyenes a belépés. A kicsiket óvónokkal, tanító-nőekkel gyermekcsarok várja. A nap mint nap több százakkal gyarapodó közönség láttán ezen a nyáron már sokadszorra kell elgondolkodnia a dunakanyariakkal azon, hogy ideje lenne megoldani az északi közlekedést a pompás helyszínek és a főváros között.

A Honvéd Hagományörző Egyesület soproni tagozata

FOTÓ: NAGY ZOLTÁN

Szent István-ünnep Lakiteleken

Római katolikus szentmisével és keresztelőkkel kezdi a Lakiteleken augusztus 19-én a Szent István-napi megemlékezés reggel nyolckor. A Lakiteleki Népfőiskolán, a Kölcsey Házban a Kárpát-medencei képzőművészeti alkotótábor kiállítását, a Széchenyi-épületben Mindszenty bíboros életéről szóló tárlat, a Szent István-kápolnában keresztény szobor-panteon várja az érdeklődőket. Tizenegy órakor Sinkovits Imre mellszobrának avatásán Bara Margit, Kubik Anna, Bubik István, Sinkovits Vitai András mond verset, majd Lezsák Sándor tart beszédet. (P. Z.)

Ótőrai mesék

Vasárnap délután a Budai Park-színpadon az évadban utolsó alkalommal láthatják a gyerekek és a felnőttek az Ótőrai mesék gyerekeknek című népszerű nyári sorozatot. A Szabad Tér Színház a nyári folyamán játsznai is hajlandó, kiváló művészek szereplésével tette e sorozatot a gyerekek közkedvelt, vasárnap délutáni programjává. (Z. P.)

Királyok üvege

A nagy hírű bécsi Lobmeyr cégnek készült alkotásokból nyílik kiállítás ma délután fél háromkor a Herendi Porcelánművészeti Múzeumban. Az 1823-ban alapított manufaktúra tárgyainak bemutatóját Ingrid Haslinger, a bécsi Hofsilber und Tafelkammer tudományos munkatársa, Harald Rath, a Lobmeyr cég nyugalmazott cégvezetője és Kovács József, a Herendi Porcelánmanufaktúra Rt. vezérigazgatója nyitja meg. (Sz. E. P.)

Fotók és képek Tihanyban

Vattay Elemér fotóművész fotográfiai és képzőművészeti gyűjteményéből rendezett kiállítás nyílik vasárnap délelőtt fél 12-kor a tihanyi bencés apátság galériájában. A megjelenteket Korzenszky Richárd perjel köszönti, a tárlatot Jelenits István piarista főiskolai tanár nyitja meg. (E. Sz. P.)

Tenger- és tájképek

Kucsora Márta tenger- és tájképek című festészeti kiállításával várja az érdeklődőket a Residence Izabella (VI., Izabella u. 61.). A fiatal festőnő hagyományos technikával készült pasztell- és olajképei a táj és a tenger síkján keltenek változatos hangulatokat. A tárlat augusztus 18-tól szeptember 27-ig tekinthető meg délután 2-6-ig. (M. K.)

Furcsa jelek a Pilisben

Ma 18 órakor a Mítikus Magyar Történelem folyóirat Dobogó című előadás-sorozatában Aradi Lajos a Pilisben található furcsa jelekről beszél, a Két Hollós Könyvesbolt előadóttermében (VIII., Kenyérmező u. 3/A). (F. G.)

Áhítat és hangverseny

Fassang László orgonaművész közreműködésével szombaton 19.30 órakor orgonás egyházzenei áhítat kezdődik a Pesti Ferences Templomban. Elhangzik többek között N. de Grigny: Ave Maris Stella, F. Correa de Arauxo: Tiento no. XXVI, F. Couperin: Offertoire sur les grands jeux című műve. Az emlékedést Kercza Asztrik atya tartja. (P. Z.)

MindszentGála

2003. augusztus 16., szombat 20^oMindszentkállya
Pannon Udvarház

Vendéglő

Mindszentkállya, Jókai u. 7.

HOBÓ

Villon:
Akasztottak balladája

Zene: Nagy Szabolcs–Hárs Viktor

Rendezte: Vidnyánszky Attila (Beregszász)

Mindszentkállya

Médiatámogató:
Magyar Nemzet

